

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji w sprawie Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sektorze gospodarki odpadami, zwane dalej „projektowanym rozporządzeniem”, stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 11 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606), zwanej dalej „ustawą”.

W ustawie ustanowiono Polską Ramę Kwalifikacji, zwaną dalej „PRK”. W PRK wyróżnia się 8 poziomów określonych przez ogólne charakterystyki efektów uczenia się. PRK ma służyć do klasyfikowania kwalifikacji włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, zwanego dalej „ZSK”, według poziomów, co umożliwi porównywanie kwalifikacji z różnych dziedzin w kraju i za granicą. Ustawa przewiduje tworzenie Sektorowych Ram Kwalifikacji, zwanych dalej „SRK”. Zgodnie z art. 2 pkt 19 ustawy SRK stanowią opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży. Poziomy SRK odpowiadają odpowiednim poziomom PRK. SRK są więc rozwinięciem PRK pod kątem potrzeb określonych sektorów. SRK mają stanowić swoisty „pomost” między charakterystykami I i II stopnia PRK w szczególności typowymi dla kwalifikacji o charakterze zawodowym a opisami poszczególnych kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze. Zgodnie z art. 11 ustawy, SRK mogą być włączone do ZSK na wniosek ministra właściwego w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Główne cele włączenia SRK w sektorze gospodarki odpadami do ZSK to przede wszystkim:

- 1) uporządkowanie kompetencji specyficznych dla sektora zgodnie ze stopniem ich złożoności, w podziale na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne;
- 2) możliwość odpowiedniego kształtowania systemu kwalifikacji i zawodów dla potrzeb sektora gospodarki odpadami, zgodnie z ZSK;
- 3) możliwość ocenienia stopnia złożoności kwalifikacji w sektorze;
- 4) umożliwienie porównywania różnych zawodów i kwalifikacji, w tym poszczególnych zbiorów zestawów efektów uczenia się, pod względem zaawansowania kompetencji, jakie należy potwierdzić, aby zdobyć daną kwalifikację albo zawód;
- 5) możliwość porównywania zawodów i kwalifikacji dotyczących różnych obszarów działalności w danym sektorze, do poziomów zgodnych z PRK.

SRK w sektorze gospodarki odpadami obejmuje kompetencje niezbędne do planowania, organizowania, realizowania i nadzorowania procesów związanych z gospodarowaniem odpadami oraz zapobieganiem ich powstawaniu zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym, zwanej dalej „GOZ”. W SRK w sektorze gospodarki odpadami zawarto kompetencje niezbędne do prowadzenia działań związanych ze sprawozdawczością oraz edukacją i podnoszeniem świadomości mieszkańców, przedsiębiorców, producentów oraz przedstawicieli instytucji państwowych i samorządowych w zakresie GOZ, a także do przeciwdziałania zmianom klimatu oraz wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju.

Pismem z dnia 8 maja 2025 r. Minister Klimatu i Środowiska wystąpił do Ministra Edukacji z wnioskiem dotyczącym SRK w sektorze gospodarki odpadami.

Włączenie SRK dla branży gospodarki odpadami do ZSK stanowi odpowiedź na powstałe zapotrzebowanie na nowe umiejętności w branży odpadowej w związku z transformacją gospodarki zgodnie z założeniami GOZ. W związku z powyższym SRK w sektorze gospodarki odpadami objęto kompetencje wymagane przy planowaniu, organizowaniu, realizowaniu i nadzorowaniu procesów związanych z gospodarowaniem odpadami oraz zapobieganiem ich powstawaniu zgodnie z zasadami GOZ. Dodatkowo w SRK wyszczególniono zielone kompetencje, które są niezbędne do realizacji procesu sprawiedliwej transformacji gospodarki zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju.

Wydanie rozporządzenia jest elementem kamienia milowego G10L dla reformy G.3.1.2 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności, który powinien zostać zrealizowany do końca 2025 r. SRK w sektorze gospodarki odpadami wpisuje się w przewidziane w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększenia Odporności reformy i inwestycje.

Rozporządzenie określa charakterystyki efektów uczenia w podziale na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne dla poziomów SRK w sektorze gospodarki odpadami obejmujące siedem poziomów odpowiadających poziomom 2–8 PRK.

SRK w sektorze gospodarki odpadami została podzielona na 9 wyznaczników, które stanowią obszary kluczowe:

- I. Odpady, surowce, produkty;
- II. Technologia;
- III. Bezpieczeństwo;
- IV. Podmioty i rynek;
- V. Środowisko;
- VI. Organizacja procesów realizowanych w sektorze;
- VII. Komunikowanie;
- VIII. Promowanie postaw proekologicznych;
- IX. Odpowiedzialność.

W projekcie rozporządzenia w ramach poszczególnych kategorii SRK zostały zawarte kompetencje odnoszące się do:

- 1) gospodarowania odpadami, które należy rozumieć jako zbieranie, transport lub przetwarzanie odpadów, w tym sortowanie, wraz z nadzorem nad wymienionymi działaniami, a także późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami;
- 2) gospodarki odpadami, tj. wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi;
- 3) magazynowania odpadów, tj. czasowego przechowywania odpadów, obejmującego: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego, zbieranie odpadów oraz magazynowanie odpadów przez prowadzącego, a także przetwarzanie odpadów;
- 4) odpadów, które stanowi każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany;
- 5) odpadów komunalnych, tj. odpadów powstających w gospodarstwach domowych oraz odpadów pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter i skład są podobne do odpadów z gospodarstw domowych, w szczególności niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne i odpady selektywnie zebrane z gospodarstw domowych i innych źródeł;
- 6) odzysku, czyli jakiegokolwiek procesu, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji lub w wyniku

którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce;

- 7) ponownego użycia, tj. wykorzystywania produktów lub ich części, które nie są odpadami, ponownie do tego samego celu, do którego były przeznaczone;
- 8) przetwarzania, tj. procesu odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowania poprzedzającego odzysk lub unieszkodliwianie;
- 9) recyklingu, tj. odzysku, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii oraz ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do prac ziemnych;
- 10) selektywnej zbiórki odpadów, tj. zbierania odpadów, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania, obejmuje jedynie odpady charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami;
- 11) składowiska odpadów, tj. obiektu budowlanego przeznaczonego do składowania odpadów;
- 12) unieszkodliwiania odpadów, tj. każdego procesu niebędącego odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii;
- 13) zbierania odpadów, tj. gromadzenia odpadów przed ich transportem do miejsc przetwarzania, w tym wstępne sortowanie nieprowadzące do zasadniczej zmiany charakteru i składu odpadów oraz niepowodujące zmiany klasyfikacji odpadów, a także tymczasowe magazynowanie odpadów;
- 14) zielonej transformacji, tj. procesu przejścia od tradycyjnych modeli gospodarczych opartych na paliwach kopalnych i nieodnawialnych źródłach energii do bardziej zrównoważonych i ekologicznych form gospodarki. Celem zielonej transformacji jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju przez redukcję emisji gazów cieplarnianych, ochronę zasobów naturalnych oraz promowanie zielonych technologii i praktyk. Stanowi ona kluczowy element globalnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu;
- 15) ekoprojektowania, tj. uwzględnienia aspektów środowiskowych przy projektowaniu produktu w celu poprawy ekologiczności produktu podczas całego cyklu życia;
- 16) zrównoważonego rozwoju, tj. solidarności międzypokoleniowej polegającej na znajdowaniu rozwiązań gwarantujących dalszy wzrost gospodarczy, które pozwalają na

aktywne włączenie w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych, dając im jednocześnie możliwość czerpania korzyści z tego wzrostu;

- 17) gospodarki obiegu zamkniętego (ang. circular economy), tj. gospodarki obiegu zamkniętego lub inaczej gospodarki cyrkularnej stanowiącej model biznesowy, który minimalizuje zużycie surowców oraz powstawanie odpadów. Jej celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i poziomu wykorzystania energii;
- 18) oceny cyklu życia (ang. life cycle assessment), tj. środowiskowej oceny cyklu życia, czyli kompleksowej metody analizy wpływu produktów, technologii, systemów i usług na środowisko w całym cyklu ich życia, począwszy od pozyskiwania surowców, poprzez produkcję, dystrybucję, użytkowanie, aż po zagospodarowanie odpadów;
- 19) antropopresji, tj. bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania człowieka, wywołującego zamierzone bądź niezamierzone zmiany w środowisku;
- 20) śladu węglowego (ang. carbon footprint), tj. całkowitej sumy emisji gazów cieplarnianych wywołanych bezpośrednio lub pośrednio przez daną osobę, organizację, wydarzenie lub produkt. Jest to wyliczenie całkowitej emisji gazów cieplarnianych podczas pełnego cyklu życia produktu. Ślad węglowy jest wyrażony jako ekwiwalent dwutlenku węgla na jednostkę funkcjonalną produktu (CO₂e/jedn. funkcjonalna);
- 21) urban mining, tj. procesu odzyskiwania cennych surowców ze zużytych produktów (np. pojazdów, sprzętu elektronicznego), instalacji, budynków i innych elementów infrastruktury. Jest to forma recyklingu surowców wtórnych, która wskazuje na możliwość odnalezienia cennych zasobów tam gdzie działalność człowieka pozostawiła swój ślad;
- 24) najlepszych dostępnych technik (ang. best available techniques, BAT), tj. najbardziej efektywnego i zaawansowanego poziomu technologii oraz metod prowadzenia danej działalności. BAT są wykorzystywane jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych mających na celu zapobieganie emisjom lub, jeżeli jest to praktycznie niemożliwe, ograniczanie emisji i ich wpływu na środowisko jako całość. Pojęcie „najlepsze dostępne techniki” zostało zdefiniowane w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola). Pojęcie „najlepsze dostępne techniki” w odniesieniu do przetwarzania odpadów zostały natomiast określone w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1147 z dnia 10 sierpnia 2018 r.;

- 26) Landfill mining, tj. procesu polegającego na wydobywaniu i przetwarzaniu odpadów stałych, które wcześniej trafiły na składowisko;
- 27) Internetecie rzeczy (ang. Internet of things), tj. sieci obiektów fizycznych, „rzeczy”, które są wyposażone w czujniki, oprogramowanie i inne technologie w celu łączenia się i wymiany danych z innymi urządzeniami i systemami za pośrednictwem Internetu;
- 28) emisji, tj. wprowadzania – bezpośrednio lub pośrednio – w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi: substancji oraz energii, takich jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne;
- 29) surowców krytycznych, tj. surowców o dużym znaczeniu gospodarczym dla Unii Europejskiej, których podaż może ulec zakłóceniom z powodu koncentracji źródeł oraz brak przystępnych cenowo substytutów.

Poszczególnym składnikom opisu SRK zostały przypisane kody. Ma to na celu ułatwienie posługiwania się nią między innymi w trakcie odnoszenia efektów uczenia się przewidzianych dla kwalifikacji.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.